

etiam superfluos. Eadem ratione, quia praelati et rectores ecclesiarum non tantum de bonis ad mensam suam pertinentibus, sed etiam de illis, quæ ad ipsam Ecclesiam spectant, possunt in simili pia causa egenis etiam sine capituli consensu aliquid in parva quantitate (non item cum notabili detrimento Ecclesiæ) donare, prout dicemus infra, tit. de Donatione, multo magis poterunt similem parvam quantitatem per fidejussionem obligare; Pirhing, h. t. 11; Sylvester, §. Fidejussor. q. 4. et alii.

32. Clericus pro alio clerico, ac etiam pro Ecclesia sua fidejungere valet. — Limitatur conclusio secundo in fidejussione, quam clericus pro clerico, vel ipsa Ecclesia sua facit, Hujusmodi fidejussionem licitam, atque validam esse, tenent Glossa, in c. 17. h. t. §. Fidejubeat. et in can. Te quidem. 20. caus. 11. q. 1. §. Ne fidejussor.; Abbas, in c. n. h. t. n. 1; Barbosa, in idem c. n. 2; Engel, eod. tit. h. 4; Bellet. cum communi aliorum. Et quidem quod clericus pro clerico id possit, probatur ex c. n. h. t. ubi Papa fidejussionem clerici pro clericis factam, non tantum non improbat, sed mandat, ut a debitoribus eidem satisfiat, sicque tacite approbat. Quod etiam pro sua Ecclesia fidejungere valeat, patet c. 14. h. t. id ipsum habetur l. Cum clericis. 25. § 1. et l. Omnes. 33. § 2. c. de Episc. et cleric.

33. Casu quo clerici fidejussio de bonis patrimonialibus, sit illicita, semper tamen est valida, teneturque ei stare clericus. — Resp. V. Si clericus quicumque sæcularis vel absolute, vel in specie de bonis suis patrimonialibus, vel illis redditibus, qui ad ipsum plene pertinent (quales sunt, ad honestam sustentationem spectant) nimis frequenter, consequenter contra canones fidejubeat, illicite quidem, sed non invalide agit; teneturque stare fidejussioni, in defectum debitoris principalis, de præfatis bonis satisfacere. Glossa, in c. 1. h. t. §. Inserviens; Barbosa, in idem, c. ad finem, ubi plures citat.; Menochius, de Præsumpt. l. II. præsumpt. 46. n. 15; Engel, h. t. n. 5. ratio est, quia nulli in jure reperitur pro nulla declarata fidejussio clerici sæcularis. Nec refert, quod sit prohibita; « quia multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, roboris obtinent firmitatem. » Accedit, quod quævis promissio, si servari potest, de jure naturæ obliget: clericus autem omnino potest in hoc casu promissum servare de præfatis bonis in defectum

debitoris principalis solvendo: ergo. Secus foret, si de bonis Ecclesiæ, utpote de quibus nec potest, multo minus tenetur satisfacere, casu quo de illis contra canones fidejussit.

34. Nec praelati, nec privati religiosi sine juris solemnitate fidejungere possunt. — Resp. VI. Religiosi quoque non tantum privati, sed etiam superiores sine majori parte consensus capituli fidejungere prohibentur. De privatis habetur textus clarus c. penult., h. t. ibi: « Quod quibusdam religiosis a Sede apostolica est prohibitum volumus, et mandamus ad universos extendi, ne quis videlicet religiosus absque majoris partis capituli, et abbatis sui licentia pro aliquo fidejubeat. Idem est de praelatis, si debitas juris solemnitates non adhibeant, per textum ex c. n. h. t. supra jam citatum. Et sequuntur doctores communiter, signanter Sanchez, in præcepta Decalogi, tom. II. lib. VI, cap. XIV, n. 38; Barbosa, in c. iv, h. t. n. 5; Engel, h. t., n. 6. Ratio est, quia nec praelatus, nec subditus religiosus in particulari aliquid proprium, de quo fidejungere posset, possident; cum voto paupertatis tam praelatus, quam subditus sit adstrictus.

35. Limitatur in casu, quo praelatus pro modica quantitate jubet. — Limitatur nihilominus conclusio in praelato; dum pro modica tantum quantitate et raro fidejubeat, quia talis facultas ad liberam administrandi facultatem pertinet; Pirhing, h. t. n. 11; Sylvester, §. Fidejussor. q. 4; Engel, h. t. n. 6. ad finem. et alii. Imo etiam privatus religiosus, qui beneficium cum potestate administrandi redditus habet, etiam tacitam licentiam habere censetur, raro et in modica quantitate fidejubendi. Quænam autem sit modica quantitas, pro qua religiosus fidejungere potest, relinquendum est arbitrio prudentis, consideratis monasterii, vel Ecclesiæ redditibus.

36. Fidejussio a praelato, vel privato religioso contra jura facta, illicita et invalida est: nec obligat monasterium: privat etiam praelatum administratione temporalium et spiritualium. — Resp. VII. Fidejussio a praelato, vel etiam religioso contra jura de bonis monasterii, vel Ecclesiæ facta, non tantum illicita, sed etiam invalida est, ita ut monasterium vel Ecclesia ad nihil teneatur: privatque praelatum ipso jure administratione tam spiritualium, quam temporalium. Prima pars patet ex c. u. de Solutionibus, ibi: « Decernentes

ad solutionem talium debitorum Ecclesiæ non teneri. » De privatis religiosis constat ex c. Quod quibusdam. 4. h. t. ibi: « Non teneatur conventus pro his aliquatenus respondere. » Tertia pars de pœna privationis nabetur cit. c. n. de Solutione. ibi: « Si quis autem contra præmissa de cætero venire præsumperit, ab administratione spiritualium et temporalium noster se suspensum. » (ADNOTATIO XXVI.)

37. Praelatus tamen in tali suspensione ab administratione, celebrans non incurreret irregularitatem. — Observant tamen hic bene Joan. Andreas, et Abbas, in c. n. de Solutione. n. 2; Engel, h. t. n. 6. et alii contra Hostiensem, praelatum in hac suspensione, quam ipso facto incurrit, celebrantem, non incurrere irregularitatem; quia suspensio ab administratione, non est suspensio a divinis vel ab ordine; præsertim cum etiam suspensio ab administratione in spiritualibus commode explicari possit in sensu proprio, absque relatione ad ordinem; v. g. de suspensione ad ordinem vel professionem, de correctione in capitulo ac similibus. Accedit quod in penalibus termini mitius accipi, et interpretatione pro possibili mitigari debeant, juxta reg. 49. de Reg. jur. in 6. « In pœnis benignior est interpretatio facienda. »

§ II.

DE EFFECTIBUS FIDEJUSSIONIS, VIDELICET, DE OBLIGATIONIBUS ET FAVORIBUS FIDEJUSSORIS; UBI ETIAM DE ACTIONIBUS ET FIDEJUSSIONE RESULTANTIBUS.

38. Principalis obligatio fidejussoris est, ut solvat id, quod debitor principalis tempore fidejussionis debebat: si hic non est solvendo: etiam usuras, si ita promisit. — Quæritur I. Quæ sint obligationes fidejussoris? Resp. I. Primaria et principalis obligatio fidejussoris est, ut id totum et solum solvat, quod tempore fidejussionis debitor principalis debuit, et fidejussor in defectum debitoris principalis solvere promisit; etiam usuras sequentes, si ita promisit, et debitor solvendo non sit. Communis ac certa, arg. l. Fidejussores. 68. ff. 1. t. 1. Fidejussor. 10. c. h. t. 1. Si mandator. s. c. Quod cum eo, quid in aliena. ibi: « Et orti, et usuris te parere oportere, si te his omnibus obligasti, etc. Quod si fidejussor reditæ pecuniæ intercessisti, teneri te ex ea obligatione, explorati juris est.

39. Fidejussor non tenetur plus nec prius solvere, quam debitor principalis revera debet. potest tamen fortius obligari, quam debitor principalis. — Resp. II. Fidejussor ad plus non obligatur, quam debitor principalis: ut proin, si ex post facto rescitur, debitorem ad nihil, vel ad minus obligari, quam pro quo fidejussor intercessit, a tota, vel a parte obligationis liber quoque erit fidejussor, juxta obligationem nempe debitoris. Unanimis juxta clara jura lib. VIII. § 7. ff. h. t. et § 5. Instit. ibi: « Fidejussores ita obligari non possunt, ut plus debeant, quam debet is, pro quo obligantur. » Rationem dat ibidem legislator: « Nam eorum obligatio accessio est principalis obligationis: nec plus in accessione potest esse, quam in principali re. » Quod intelligendum etiam est de tempore, ita ut fidejussor prius non obligetur, quam obligatur debitor principalis cit. § 5. Instit. h. t. ubi etiam ratio subjungitur illis verbis: « Plus est enim, statim aliquid dare; minus est, post tempus dare. » Concordat, l. Fidejussor. 57. ff. h. t. « Fidejussor antequam reus debeat, conveniri non potest. » Illud tamen contingere potest, quod fortius obligetur fidejussor quam debitor principalis; veluti si debitor principalis ex solo jure naturali, vel solo humano obligatus est, fidejussor utroque jure ad idem debitum obligari potest, et revera obligatur: naturali quidem; quia quævis promissio etiam naturaliter obligat: humano autem: quia leges humanæ passim fidejussorem ad solvendum pro debitore principali obligant, et compellunt. Layman, lib. III. tract. IV. cap. XIX, n. 1; Vallensis, h. t. n. 1. et communis aliorum, arg. § 1. Instit. h. t.

40. Si fidejussor ad plus se obligavit, quam debitor revera debuit, debet saltem illud solvere quod debitor principalis a parte rei debet. — Resp. III. Si casu aliquo fidejussor ad plus se obligat, quam principalis revera debet, non corrui vel extinguitur tota fidejussio, sed tenetur fidejussor in defectum debitoris principalis saltem illud solvere, quod per debitorem a parte rei debetur. Perey, c. h. t. n. 1; Azorius, in c. eod. n. 7; Zæsius, ad ff. eod. n. 9; Molinæ, disp. 451, n. 3; Gomez, lib. II. Variar. resolut. n. 2; Haunold, tom. III. tract. IX. cap. 1. contr. 6, n. 94; Vallensis, h. t. n. 2. dicens hanc esse communiorum ac de jure verissimam. Est tamen contra Fachin, lib. VIII. cap. 11; Glossam, in l. Græce. ff. h. t. Bartolum, Accursium,

et alios, putantes totam fidejussionem annullari, ita ut fidejussor ad prorsus nihil teneatur. Probatur conclusio: quod otiescunque ex errore plus, quam oportuit, promissum est, non tota obligatio, sed superfluum solummodo infirmatur, arg. l. *Hactenus*. 11. ff. *de Pecun.* constit. ibi: « Si quis centum aureos debens, ducentos constituat, in centum tantummodo tenetur, quia ea pecunia debita est, » et l. *Sed et*, 12. ff. eod. ibi: « Sed et si decem debeantur, et decem et stichum constituit, potest dici, decem tantummodo nomine teneri. »

41. *Probatur varie ex jure.* — Probatur secundo. Qui stipulanti decem, promittit viginti, saltem ad decem tenetur, quia decem insunt illis viginti; textu claro l. I. § 4. ff. *de V. O.* Ergo idem dicendum de fidejussione, cum et ipsa sit species stipulationis. Confirmatur ex reg. 37. *de Reg. jur.* in 6. « Utile non debet per inutile vitari, » quando ab invicem separari possunt; prout in nostro casu fieri posse, suppono: ergo.

42. *Solvitur fundamentum adversariorum.* — Potissimum adversariorum fundamentum quod objiciunt, est textus in l. *Græce*. 8. § 7. ff. h. t. « Illud commune est in universis, qui pro aliis obligantur, quod si fuerint in duriorem causam adhibiti, placuit eos omnino non obligari. » Ex quo sic interunt: Ad plus obligatus, quam debitum principale revera efficit, « omnino non, » consequenter nec ad debitum revera existens, obligatur. Sed respondetur negando consequentiam; quia ly « omnino non » optime intelligi potest, « in solidum, » id est in totum promissum non obligatur; quia ly « omnino, » in jure sæpe accipitur in solidum, l. *Sive*. 3. ff. *Qui satisfacere cogantur*, et l. *Voluntate*. 10. ff. « Quibus modis pign. vel hypoth. » Et ita ad allegatum respondet Perez: Vel dic cum Harprecht « omnino non, » id est, nec naturaliter, nec civiliter obligari fidejussorem quoad excessum. Vel dici potest cum Haunold. ly « non » minus recto sensu esse postpositum; cum potius præponi, et dici deberet « non omnino » obligari: in qua positione terminorum textus est aperte pro nobis. Neque est quid novi in jure, tales propositiones fieri, v. g. « Omnes non, » loco « non omnes, » uti videre est lib. IX. ff. *Si quis cautionibus.*, ibi: « Quia verum est, omnes statos non esse, loco non omnes statos esse, et l. *Sedet*. 11. § 1. ff. *Ad exhibendum*. ibi: « Cibaria potest

non recusare, loco non potest recusare. »

43. *Si fidejussore ad certum duntaxat tempus fidejubente, creditor tempus sine consensu fidejussoris prorogat, nihil debet fidejussor.* — Resp. IV. Si quis ad certum duntaxat, et determinatum tempus fidejubeat, et elapso illo tempore creditor tempus solvendi sine consensu fidejussoris, aut renovatione fidejussionis adhuc prorogat, ad nihil amplius tenetur fidejussor. Glossa, in § *Si quid*. §. *Solverit*. Inst. h. t.; Layman, lib. III. tract. IV. cap. xxix. n. fin.; Sylvester, §. *fidejussor*. n. 12. et alii. l. *Item queritur*. 13. § *Qui impleto*. 11. ff. *Locat*. Ratio est, quia contractus ex conventionem legem accipiunt, » l. I. § 6. ff. *Depositum*.

44. *Si debitor principalis est in culpabili mora solvendi, nocet etiam fidejussori, casu quo absolute, et non ad certum duntaxat tempus fidejussit.* — Resp. V. Si fidejussor absolute fiat absque determinatione aliqua temporis, tunc, si debitor est in culpabili mora solvendi, indeque res credita v. g. pereat, vel deterior fiat, etiam fidejussori nocet hujusmodi mora, ita ut obligatio ipsius inde non cesset, nec minuat, textu claro l. *Mora*. 88. ff. *de V. O.* ibi: « Mora rei fidejussori quoque nocet, » et l. *Si a colono*. 58. ff. h. t. ibi: « Cum facto suo reus principalis obligationem perpetuat, etiam fidejussoris durat obligatio; veluti si moram fecit in stycho solvendo, et is decessit. » Concordat, l. *Si servum*. 91. § 4. ff. *de V. O.* ubi etiam ratio additur: « Quia in totam causam spondeantur; » id est, præsumuntur fidejubentes ejus esse intentionis, quod creditorem velint servare securum, etiamsi culpabili mora debitoris principalis, obligatio perpetuetur.

45. *Fidejussor non tenetur ad usuras, aut alias novas accedentes obligationes.* — Resp. VI. Si quis modo, in conclusione præcedenti allato fidejubet, non tenetur ad usuras, aut alias novas obligationes principali debito ex post facto accedentes. l. *Fidejussores*. 63. ff. h. t. ibi: « Pro Aurelio Romule conductore vectigalis centum annua Petronius Thalys et alii fidejusserant: bona Romuli fiscus ut obligata sibi occupaverat, et conveniebat fidejussores tam in sortem, quam in usuras: qui deprecabantur. Lecta subscriptione fidejussionis, quoniam in sola centum annua se obligaverant, non in omnem conductionem, decrevit fidejussores in usuras non teneri. » Concordat, l. *Centum*. 8. ff. « De eo, quod certo loco. » Ratio est, quia nisi aliud ex te-

nore fidejussionis constet, nullus fidejussor censetur se ad amplius, quam debitum principale obligare.

46. *Nisi specialiter, vel universaliter ad has quoque se obliget.* — Resp. VII. Quod si quis in omnem causam, et eventum, vel etiam in specie ad novas accessiones, vel usuras fidejubeat, tenetur usuras quoque solvere, et alia damna compensare, eo modo, quo debitor principalis tenetur. Rursus communis per clara jura l. *Quæro*. 54. ff. *Locati*. ibi: « Quæro, an fidejussor conductionis etiam in usuras non illatarum pensionum nomine teneatur, etc. Paulus respondit, si in omnem causam conductionis etiam fidejussor se obligavit, eum quoque exemplo coloni tardius illatarum per moram coloni pensionum præstare debere usuras. » Concordat, l. *Fidejussor*. 10. c. h. t. ibi: « Fidejussor seu mandator, si in usuras quoque obligatus est, justam causam recusandi eas solvere non habet, » eo quod sibi adscribere debeat, si cum similibus clausulis fidejussionem præstet. Hinc cautos esse oportet fidejussores, ne in præstanda et clausulanda fidejussione se, et hæredes suos nimium gravent. Nam

47. *Fidejussoris obligatio transit etiam ad hæredes ejus.* — Resp. VIII. Obligatio fidejussoris transit etiam ad hæredes ejus, ita ut isti in tantum et taliter maneant obligati, in quantum, et qualiter obligatus erat ipse fidejussor. Est doctrina indubitata l. *Fidejussoris*. 24. c. h. t. ibi: « Fidejussoris quidem hæres exemplo rei principalis tenetur. » et § 2. Instit. h. t. « Fidejussor non tantum ipse obligatur, sed etiam hæredem relinquit obligatum: » sive dein specialis hæredum fiat mentio, sive non; prout expresse dicitur l. *Veteris*. 13. c. *de Contrahend. et commit. stipulation.* ubi etiam ratio additur. « Cur enim quod in principalibus personis justum est, non ad hæredes, et adversus eos transmittatur. »

48. *Si plures sint fidejussores super eodem debito, tenentur omnes in solidum: manetque liberum creditori, quam velit convenire.* — Resp. IX. « Si plures sint fidejussores super eodem debito constituti, quotquot erunt numero, singuli in solidum tenentur. Itaque liberum erit creditori, a quo velit solidum petere: » sunt verba § *Si plures*. 4. Instit. h. t. ut proin si reliqui solvendo non sint, ille solus qui solvendo est, ad totum in solidum solvendum teneatur: imo potest creditor, postquam contra unum jam egit, et ab eo,

qui forsitan solvendo non erat, nihil, vel non totum obtinuit; « ad alium reverti; cum nullus de his ratione liberetur, » l. *Reos*. 23. c. h. t. Quomodo autem cui, et quando in simili casu pluribus fidejussoribus super eodem debito constitutis, competat beneficium divisionis? dicetur infra n. 56. et seqq.

49. *Fidejussor habet quatuor specialia beneficia et favores.* — Queritur II. Quales favores et beneficia de jure competant fidejussori? et quid importent? Resp. I. Quatuor competere fidejussori beneficia, videlicet: 1. Beneficium excussionis, seu ordinis; 2. beneficium cedendarum actionum; 3. beneficium divisionis et 4. beneficium liberationis. Quidnam importent, patebit ex conclusionibus sequentibus.

50. *Primum est beneficium excussionis ordinis: in quo consistat?* — Resp. II. Beneficium excussionis, seu ordinis consistit in hoc quod (regulariter loquendo) si creditor solutionem debiti prædat, ordine prius non ipsum fidejussorem molestare, sed principalem debitorem accedere, eumque excutere hoc est, videre, et explorare debeat, an sit solvendo necne: et reperto, quod ipse totum debitum solvere adhuc possit, apud eum, et non apud fidejussorem solutionem quærere habeat: Si vero reperiat debitorem principalem vel nihil amplius, vel saltem non totum solvere posse, tunc primum fidejussorem pro solutione vel totius, vel partis juxta defectum principalis convenire valeat. Ita clare statutum habetur Authent. *Præsente*. c. h. t. ibi: « Præsente tamen utroque (videlicet debitore principali, et fidejussore) non permittitur intercessorem conveniri; priusquam reus inventu est minus idoneus sive in totum, sive in partem. » Ubi ulterius statuitur, quid faciendum, si debitor principalis, tempore solutionis faciendæ sit absens, his verbis: « Absente autem reo præsens intercessor jure quidem convenitur, ipso tamen desiderante judex definit et tempus, intra quod deducat reum primo conveniendum, ipso in subsidium reservando. Nam transacto tempore compellitur intercessor satisfacere, censis sibi a creditore actionibus. » Idem et adhuc amplius habetur in novell. 4. c. 1. cujus capituli summa copiosa, in allegata Authent. *Præsente*. continetur.

51. *Correcta sunt jura antiqua beneficium excussionis negantia.* — Suntque per has dispositiones correcta jura antiqua, l. XXIII. c.